

Л.І. Безгінова, канд. екон. наук, доц. (ХДУХТ, Харків)

ІНФОРМАЦІЙНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ В СИСТЕМІ ДИСТАНЦІЙНОГО НАВЧАННЯ ЗДОБУВАЧІВ ВИЩОЇ ОСВІТИ

Якість підготовки висококваліфікованих фахівців, їх конкурентоспроможність і професійна мобільність значною мірою визначаються змістом і організацією освіти.

Дистанційна освіта отримала розвиток в Європі й США в 70-х рр. минулого століття. В Україні лише навесні 2013 року прийнято Положення про дистанційну освіту, з'явилися вимоги до вишів, які хочуть впровадити дистанційну форму навчання. Найбільш активно впровадження дистанційної освіти відбулося останнього року в зв'язку з пандемією COVID-19.

Дистанційна освіта – освіта, яка реалізується за допомогою дистанційного навчання, що передбачає отримання освіти за допомогою інтернету та сучасних інформаційних і комунікаційних технологій. Дистанційне навчання дозволяє створювати системи масового безперервного самонавчання, загального обміну інформацією, незалежно від наявності тимчасових і просторових поясів.

Важливу роль у дистанційному навчанні відіграє його інформаційне забезпечення, основними рисами якого є: оперативність передачі інформації будь-якого обсягу і виду; зберігання інформації в пам'яті комп'ютера, можливість її редагування, обробки, друку; інтерактивність інформаційного обміну; доступ до різних джерел інформації через систему Інтернет; можливість організації електронних конференцій; можливість запиту інформації з будь-якого питання; зберігання інформації на електронному носії і можливість роботи з ним. Ці риси визначають дидактичні функції інформаційних і комунікаційних технологій навчання: 1) організація мережі дистанційного навчання та підвищення кваліфікації; 2) організація оперативної консультативної допомоги здобувачу; оперативний обмін інформацією, ідеями, планами; формування комунікативних навичок і культури спілкування; формування навичок дослідницької діяльності; формування навичок добування і передачі інформації; формування навичок колективного створення проєктів; мережева взаємодія в освоєнні навчальних дисциплін; забезпечення гуманітарного розвитку особистості здобувачів.

Інформаційна система навчання складається з підсистем, призначених для забезпечення ефективної роботи окремих учасників навчального процесу та їх спільної діяльності. Основними компонентами цієї системи є: навчально-методичні ресурси; засоби адміністрування (користувачів, навчального процесу, навчально-методичного наповнення); засоби автоматизації документообігу.

Навчально-методичні ресурси є безпосереднім інформаційним наповненням системи та поділяються на: інформаційні ресурси; засоби контролю знань (тестування); засоби телекомунікацій. Засоби адміністрування подані підсистемами: створення і введення в базу даних інформаційних ресурсів; управління користувачами; зберігання навчальної та методичної інформації та управління доступом до неї; управління процесом навчання. Засоби автоматизації документообігу містять компоненти, функціями яких є: документування управлінської та навчально-методичної діяльності; організація документообігу; контроль виконання документів службами і підрозділами навчального закладу; збір, накопичення і обробка різних статистичних даних для формування звітів; авторизація прав доступу до даних.

За умов традиційного навчання основними активними (з точки зору здійснення зворотного зв'язку) учасниками навчального інформаційної взаємодії є два компоненти: той, хто навчає (викладач), і той, кого навчають (здобувач).

В умовах дистанційного навчання до них додається інтерактивний партнер, у результаті чого зворотний зв'язок здійснюється між трьома компонентами навчальної інформаційної взаємодії: викладачем, здобувачем і засобом навчання, які реалізують дидактичні можливості інформаційних і комунікаційних технологій

Роль викладача зміщується в напрямку кураторства, наставництва, керівництва. На здобувача, у свою чергу, покладається пошук, відбір, передача, обробка, перетворення інформації. Його роль від «пасивного споживача інформації» замінюється на «активне перетворення інформації», а в досконалому варіанті – на самостійну постановку навчального завдання з подальшим висуненням гіпотези для її вирішення, перевіркою її правильності і формулюванням висновків і узагальнень. Вибір здобувачем режиму навчальної діяльності, заміна контролю на автоматизований самоконтроль, становлення самостійної роботи основним видом діяльності здобувача визначають необхідність створення оптимальної моделі реалізації інформаційної взаємодії між ЗВО, здобувачем і інтерактивним засобом навчання, які реалізують можливості інформаційних і комунікаційних технологій.